

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: "NARODNA STRAŽA"
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA "NARODNE STRAŽE" IZNOŠI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 36.

Šibenik, 9. rujna 1922.

God. II.

Još o Unskoj željeznici.

Gosp. Pribičević za svog zadnjeg boravka u Šibeniku na jednoj stranačkoj večeri u svom govoru dotakao se i naših saobraćajnih prilika. Oborio se na dra Dulbića i sve one, koji se usuduju da stavljaju u sumnju skoru izgradnju Unske željeznice. Samosvjesno je dapače i dosta naivno izjavio, da je *Unska pruga osigurana*. Obratili smo se stoga ponovno našem nar. poslaniku dru Dulbiću, koji je već o tom pitanju pisao u našem listu. On nam je dobrohotno stavio na raspoloženje ove rečke:

"Što sam tu skoro napisao o Unskoj željeznici, da za gradnju iste nijesu zakonom osigurana potrebna novčana sredstva, bilo je u javnosti s jedne strane zlo shvaćeno, a s druge hotimice izvrtno.

Povodom velike agitacije i pisanje u novinstvu o ovoj željeznici, po kojoj je izgledalo, kao da je gradnja već skoro gotova stvar, smatrao sam se dužnim, da upozorim javnost, da se ne da zavesti od demagoških bestemeljnih glasina i da se ne pada praznim iluzijama. Stoga sam prikazao pitanje financiranja gradnje onako, kako sada stoji. Moj članak imao je pak i drugu svrhu, da učinim pritisak na pozvane faktore, koji su se u ovom pitanju izložili, da porade, e da se čim prije zakonitim putem zajamče sredstva za izgradnju.

Što sam kazao i stvarno obrazložio o nemogućnosti gradnje radi pomanjkanja tih sredstava, konstatiram, da nitko nije ni pokušao da pobija moje navode. Radi se ipak o jednostavnoj stvari, jer je dosta, da se konkretno naznači, kada i gdje je zakonodavna vlast stavila na raspolaganje egzekutivi, potrebni iznos, i svaka je polemika svršena.

Naravno, pošto takva odluka nadležne vlasti ne postoji, prelazi se preko svih stvarnih navoda i opetuje se i dalje komodna tvrdnja, da je izgradnja Unske pruge osigurana. To je i gospodin ministar Svetozar Pribičević opetovano naglasio, kad je pohađio Dalmaciju. I tim je mislio umiriti našu javnost. Dakako da nešto konkretno o novčanim sredstvima nije ni spomenuo. Samo je u Splitu, ako su novinski izvještaji tačni, kazao, da su financijska sredstva osigurana u zajmovima, što ih je sklopila naša država. Ovo sam ja prethodno pobijao, dokazujući, da baš u tim zajmovima nema pokrivača za Unsku željeznicu prema dosadašnjim zaključcima zakonodavne vlasti. I ovo je glavna i jedina tačka, sa kojom se mora da pozabavi svaki onaj, koji tvrdi, da je izgradnja i sa financijske strane osigurana.

Što je meni poznato, mi imamo dva državna zajma. U prvom 7% unutrašnjem investicionom zajmu predviđeno je 30 milijuna dinara za gra-

dnju Unske željeznice. Od toga je u druge svrhe potrošeno oko 10 milijuna. No pretpostavimo, da se povratiti ono, što je potrošeno, nitko ozbiljan ne će ustvrditi, da se svotom od 30 milijuna dinara može početi efektivna gradnja jedne željeznice, za koju po zvaničnim podacima treba preko 600 milijuna dinara. Dakle poziv na ovaj zajam sasvim je neumjestan.

Ostaje još Blerov zajam od 25 milijuna dolara. Zakonom je predviđeno, u što se ima utrošiti ovaj zajam. Da se od ovoga zajma izdvoji svoja potrebna za gradnju Unske željeznice, treba preinačiti zakon, preinačiti ugovor sa zajmodavcima i eventualno dobiti privolu američke vlade, ako je zbilja, kako se tvrdi, ova privola potrebna. Međutim od danas taj zakon o zajmu nije preinačen, i po tome sad ne može biti govora o pokriću troška iz ovoga zajma. Neka vlada poradi, da se zakon i ugovor preinače, i svi ćemo biti zadovoljni. Ali pozivati se na ovaj zajam pri sadašnjem stanju stvari nije ozbiljno.

Glede budućih dijelova velikog spoljnog zajma opažam, da se mora sklopiti poseban ugovor za svaki dio, da taj ugovor ima biti odobren ukazom i da za takve ugovore treba poseban sporazum između vlade i zajmodavaca. Hoće li se ostvariti daljnji dijelovi zajma, sasvim je neizvjesno, jer ostvarenje zavisi isključivo od volje zajmodavaca. Pošto je neizvjesno i po priznanju samoga ministra financija, hoćemo li dobiti ostale dijelove zajma, neizvjesno je i pitanje gradnje željeznice s tim novcem, te je suvišno o tome dalje raspravljati. No red je opet istaknuti, da zakon o spoljnom zajmu ne predviđa gradnju Unske željeznice, pa i kad bi se cio zajam ostvario, trebalo bi promijeniti odnosni zakon i vrstiti među ostale nove željeznice i Unsku.

Kako dakle danas stvar stoji, nema izgleda, da bi se moglo u doegledno vrijeme ozbiljno početi sa gradnjom Unske željeznice, za koju treba veliki iznos, kako rečeno, od preko 600 milijuna dinara. Najprije mora da bude osiguran cio taj iznos, i tek onda se može započeti gradnjom, koju naravno treba dovršiti. Ništa ne

vrijedi govoriti i ponavljati, da je gradnja osigurana, kada nema sredstava. Gradnja je osigurana samo formalno, kako mi kažemo, na papiru, ali nije i financijski.

Prema tome nama u Dalmaciji ne ostaje za sada drugo, nego da svim silama upremo, da se čim prije dovrši Lička željeznica. Ovo je moguće. I kad bi se radilo, kako treba, Lička željeznica kroz godinu dana može da bude gotova. Za Unsku bi se naprotiv htjelo preko tri godine. Agitacija za ovu zadnju odvraća pažnju javnosti od pitanja dovršenja Ličke željeznice, koje je jedino danas ostvarivo, jer se potrebita svota od 60-70 milijuna dinara dađe lako namaknuti. Sa Ličkom bi se željeznicom zasad udovoljilo najhitnijoj i najvećoj potrebi zemlje. Pazimo, da traženjem boljšega ne izgubimo i ono, što je dobro! Za nas se radi, da dobijemo željezničku svezu čim prije. Nama naime nije svejedno, hoćemo li tu svezu dobiti kroz 1, 5 ili 10 godina i više.

Dovršetak Ličke željeznice trebalo bi da zanima našu javnost u punoj mjeri. Trebalo bi da se o tome ne prestano govori, da se pospješuje, da proti svakome zastoju u radnjama ustane jednim glasom čitava Dalmacija; trebalo bi pomnijivo pratiti tok i napredak radnja i t. d. To se sve ne čini, nego se kao navlaš koncentriraju sva pažnja javnosti na Unsku željeznicu, kojoj doduše nitko ne može da bude protivan, jer bi nam bila silno korisna. No ona je **zasad**, ponavljam, neostvariva. Financijski naime nije osigurana. Osim toga trebalo bi da čekamo na nju preko tri godine, sve kad bi se radilo svom sada mogućom hitnjom i kad bi tačno imali na raspolaganje sva potrebna sredstva.

Postupat ćemo razborito i u interesu Dalmacije, budemo li svi jednodušni u zahtjevu: neka se najprije svrši ono, što je već skoro pri kraju dovedeno: **neka se jednom dovrši gradnja Ličke pruge; neka dobjemo taj spoj sa našom državom i stranim svijetom, za kojim spojimo odavna čeznemo i bez koga svakodnevno sve više propadamo. Ostavimo se ispraznih obećanja i snova! Sa samim se riječima ni jedna željeznica nije gradila, pa ne će ni Unska. Kad bi riječi bile za to dovoljne, davno bismo se već po njoj vozili!**"

ZABRANA IZVOZA HRANE.

List „Selo“, glavno glasilo zemljoradničke stranke, polemizira sa jednim listom, u komu se tražilo, da se zabrani izvoz hrane. „Selo“ naprotiv traži **punu slobodu izvoza**, kao lijek proti skupoći i nestašici hrane. Naravno da taj zemljoradnički list ne kaže, po čemu će biti sve jeftinije i sve obilnije, ako se dozvoli potpuna sloboda izvoza. Koliko li je papir ustrpljiv!

Jedna čitava trećina zemljoradničkog naroda u našoj državi zbog ovogodišnje suše ostala je bez kruha i vapije pomoć. Jedna od glavnih mjera, da se pomogne našim gladnim težačima i da im se osigura potrebna količina krušne hrane, je upravo zabrana izvoza barem te hrane.

Zabrana izvoza nije doduše ugodna stvar za gavane, kojima je Bog dao znatne količine žitja. No i gavani ži-

torodnih krajeva morali bi se sjetiti gladne zemljoradničke raje tako zvanih pasivnih krajeva.

Mi nijesmo toliki egoiste, da ne marimo za interese seljaka žitnorodnih krajeva. Ako tražimo zabranu izvoza krušne hrane, tražimo je samo kao privremenu mjeru, dok se što tačnije ustanovi, koliko ima nopolje hrane u našoj državi i koliko hrane treba za pasivne krajeve. Ovu hranu treba osigurati čak i rekvizicijom, ako drukčije nije moguće. Mi ne tražimo, da seljak u žitrodnim krajevima bude prikračen. Hoćemo, da mu se plati tržišna cijena. Kad se pak osigura dovoljna količina hrane za opskrbu pasivnih krajeva, onda istom neka bude dozvoljen izvoz hrane.

Nitko ne zna niti približno, kako stojimo u našoj državi sa ovogodišnjom žetvom. Prije žetve svi su pa i vladini listovi uvjerali, da je žetva dobra. Usred žetve i iza nje jedan dio štampe uvjerava javnost, da je žetva čak potpuno propala, dok drugi dio štampe pjeva hvalospjeve žetvi, da je izvanredno dobra, da je osigurana prehrana cijeloga naroda u državi i da još ostaje velika množina hrane za izvoz.

Službeno se o našoj žetvi ništa ne javlja. Centralna je vlada ipak u mogućnosti, da približnom tačnošću dozna, kako je kod nas ispala žetva. Preko svojih poljodjelskih stručnjaka, kojih imade u svakome kotaru ili srezu, preko općina i drugih javnih organa ministarstvo poljoprivrede mora da je obaviješteno o pravom stanju stvari. Ako se pak još nije za to postaralo, bio bi dokaz potpune nesposobnosti i nemara ili hotimičnog teškog prestupa od strane glavnog poljoprivrednog faktora. Ako pak ministarstvo već ima potrebite podatke o ovogodišnjoj žetvi, zašto ih ne objelodanjuje?

Pa ako je žetva zbilja ispala nepovoljno, bolje je, da javnost dozna pravu istinu, nego da ovako živi u ubitačnoj neizvjesnosti. Naši trgovački i poljoprivredni krugovi, neobaviješteni o pravom ispadku žetve, ne mogu se sami da maknu niti da što poduzmu. I mi se možemo naći na jednom pred kojim velikim iznenađenjem, koje će biti fatalno po narod.

Pitanje je, čiji interes misli vlada da zaštićuje, kad ne obavješćuje javnost o stanju žetve? Je li i ovdje po srijedi namjerno pogodovanje banaka i velikih špekulanata, da mogu izvažati hranu, i ako je nedostatna za prehranu cijeloga pučanstva u državi? Govoriti o kakvim obzirima prema inozemstvu ili prema našem novcu, e da mu ne pane vrijednost, nije ozbiljno. Inozemstvo je po poslanstvima, konsulatima i bezbrojnim agentima informirano valjda bolje negoli mi sami o stanju naše žetve. Neizvjesnost nas ubija u unutrašnjosti zemlje, jer nam sprečava svaku orijentaciju i rad.

Zašto se prema svemu tome zemljoradnici tako oštro protivie zabrani izvoza krušne hrane u svrhu, da se popišu postojeće zalih, i ustanovi, da li imamo dovoljno hrane za prehranu cijeloga pučanstva? Tada bismo bar znali, na čemu smo. Uredile bi se eventualno i cijene, koje su već dosegle strahovitu visinu. Prema potrebi poduzela bi se rekvizicija hrane, dozvolilo bi se uvoz iz vana i t. d. Najnovost sprečava svaku akciju vlade i pojedinaca. Bezdušni špekulanti trube o obilnosti hrane u isto doba, kad joj se cijene od dana na dan dižu, te se ne zna, kamo će dospjeti. To je vrhunac cinizma, jer baš ovo skakanje cijena dokazuje, da u zemlji nemamo dovoljno hrane, i utjerava u laž špekulante, koji viču, da imamo hrane izobilja. Špekulacije velikih kapitalista, pod okriljem vlade, koja im svojim držanjem očito pogoduje, potpuno će nas uništiti.

Za brzu pomoć gladnoj Dalmaciji.

BRZOJAVNE PREDSTAVKE PREDSEDNIŠTVA HRV. PUČKE STRANKE.

Dnevno stižu sve očajniji glasovi o gladi, koja prijete Dalmaciji, a u nekim je krajevima već počela da hara. Vlada se ne miče, da pomogne narodu. Zadovoljava se raznim anketama i ministarskim konferencijama. Njezini ministri na svojim putšestvijima po gladnoj Dalmaciji samo sipaju prazna i nevjerojatna obećanja uz bezobrazne uciene. U narodu je baš zato već zavladao velika zabrinutost i dvojnost, te očito nezadovoljstvo sa današnjim trulim i nesposobnim režimom, koji govodi u neizbježnu propast. Potrebna je brza pomoć bez ikakvog čekanja i odlaganja. Stoga je naš nar. poslanik dr. Ante Dulibić u ime Predsjedništva Hrv. Pučke Stranke 5. ov. mj. upravo ove dvije brzojavne predstave:

Ministarstvom Savjetu

Beograd.

Iz sviju krajeva Dalmacije stižu očajni glasovi o gladi. Potpuna nestašica krušne hrane i novca dovodi narod u dvojnost. Svugdje zavladao panika. Sve je ogorčeno, što još vlada nije ništa poduzela, da katastrofu spriječi. U ime Pučke Stranke prosvjedujem proti tolikom nehaju. Molim, da se odlučno poradi za spasavanje naroda od gladi. Obzirom na mučne saobraćajne prilike i udaljenost nužno je bezovlačno uputiti amo hranu. Inače sve kasno, propast neizbježiva.

Zablače kao pomorska luka.*)

Otrag vremena u ugl. beogradskom "Trgovinskom Glasniku" izišao je članak "Naše luke", datiran iz Trsta, potpisan "Pomorci". U ovom se članku kritična debata, nastala povodom pitanja o našem najzgodnijem izlazu na more. Nego mjesto stručnjačke rasprave, bazirane na temelju podataka, koji su mogli da budu crpljeni na izvoru, g. pisac gornjeg članka u obrađivanju ove teme pokazuje toliko neshvaćanja, da je prigovore, koje upućuje na adresu novinara, mogao mirne duše prišiti na svoja leđa.

Kako jedan pomorac može doći do toga, da pitanje izgradnje jednog pristaništa u predjelu Zablača iza otoka Zlarina, prije ulaza u šibenski kanal, može da nazove jednim apurdom, to zbilja ne možemo pojmiti, a pogotovo pak kada onaj položaj nazivlje otvorenim morem, gdje treba

Mi ponavljamo u brk zemljoradnicima, da ne vidimo drugog načina, da se osigura prehrana pasivnih krajeva, nego u zabrani izvoza hrane, koja se mora strogo popisati i do potrebe rekvirirati dovoljne količine za težačku mesu u pasivnim krajevima. Zemljoradnici u žitorodnim krajevima treba da znadu, da u glavnim krajevima: u Dalmaciji, Lici, Crnoj Gori, Hercegovini, Sandžaku i donekle u južnoj Srbiji težak ne može da plaća 7-8 dinara kilogram kruha, a i više, ako se ovako dalje nastavi. Već dosad sav novac, što je ovaj narod imao, prešao je još prošle godine u žitorodne krajeve radi silne skupocje krušne hrane. Narod u oskudnim krajevima nema više, čime da kupuje hranu. Mora da se duži i prosi milostinju. A vi, zemljoradnici žitorodnih, bogatih zemalja, tražite potpunu slobodu izvoza krušne hrane.

Predsjedništvu Narodne Skupštine Beograd.

Vlada izvješćena o gladi, što već vlada u svim krajevima Dalmacije, još ništa ne poduzimlje, da spriječi katastrofu. Potrebite su najenergičnije mjere, da se odmah otpočne oadašljenjem krušne hrane. Potpisani obilazeći zemlju svjedokom je užasnog uništenja svakog krušnog ploda. Svugdje je veliko ogorčenje, što nema nikakve pomoći. U ime Pučke Stranke zaklinjem To Predsjedništvo, da se živo zauzme kod vlade, da hitno priskoči u pomoć u ovoj velikoj nesreći naroda, koji je uslijed rata i poratne okupacije ostao bez sredstava i mogućnosti, da si pomogne.

Jugoslavenski Klub nam javlja iz Beograda, da namjerava zatražiti hitni saziv Narodne Skupštine, ako vlada žurno ne izvrši svoju dužnost.

Dru Dulibiću stigao je danas od predsjednika Vlade ovaj brzojavni odgovor: "Po Vašem telegramu od 5. ov. mj. Kabinet predsjednika Vlade umolio (i) je ministarstvo socijalne politike, da preduzme hitne i nužne mjere po Vašem traženju. - Šef kabineta Popović". Dakle predsjednik Vlade "moli" ministra soc. politike! Vladi se ne žuri!

graditi skupe lukobrane i praviti vještačku luku". Dok se g. pisac obara na nesmislene radnje u Neum-Kleku, kao što na izgradnju tobožnje bakerske luke, gdje treba rušiti brda i s ovima more zasipati, e da se dobije potrebiti plato za promet, potpuno se se njime slažemo i odobravamo. Ne možemo ali pojmiti, kako g. pisac, koji, kako kaže, da je plovio po svim većim svjetskim lukama, a koji, kako sam kaže, za pravu luku traži "sigurni zaklon s nautičkog gledišta, uslove za razvoj grada, kolosalne fondove za pristaništa, magazine, putove među magazinima i za veliku željezničku stanicu, zatim obilnu i zdravu vođu" itd., a mi bi smo mu još pridodali: što kraći i shodniji pristup za parobrode i jedrenjače iz duge plovitbe svakim vremenom, tlo shodno za gradnju bez skupih troškova za utemeljavanje zgrada, raspoloživost što jeftinije električne enerzije, tlo koliko moguće manje obrađeno, t. j. radi jeftinoće, raspoloživi materijal za nasipe i planiranje bez

da ga je potreba dobivati minivanjem, može da onako na brzu ruku jedan projekat već od inostranih stručnjaka priznat važnim, kao što je projekat Zablača, usporedi sa "divnim Tivatom" i "idealnim kaštelanskim zaljevom", pak s današnjim Šibenikom, a poglavito pak sa "cijelim i prostranim krajem oko Crkvenice" (gdje bi gosp. pisac po buri mogao da manifestuje svoje mornarske sposobnosti, usprkos kojih barem za veći dio godine ne bi mogao da pristupi u luku). O Gružu i Metkoviću ne govorimo, jer ih osim za lokalni promet ne uzimamo u obzir.

Ne navodimo sve ovo možda u svrhu polemike, nego zato, da javnost i odlučujuće krugove upozorimo na kojekakva pisanja, koja, i ako nehotično mogu da svrate vodu na tuđinski mlin i da se istovjetuju sa stanovitim kompanjom talijanskih trščanskih novina, koje hoće da se Trstu osigura trgovački promet sa Jugoslavijom.

Ne možemo shvatiti, kako bi jedan stručnjak-pomorac mogao da napada najjeftinije i najbrže riješenje toli važnog pitanja izvozne i uvozne luke, koje će se realizirati sa vrlo malim troškom, dok zagovara gradnju luka dobrim dijelom ne odgovarajućih gornjim uslovima, kao što su luke u kaštelanskom zaljevu i u Tivtu, a koje gradnje traže investiciju ogromnog kapitala. Kako toga nema za dogleđno vrijeme, mi bi smo bili prisiljeni, da se kroz to vrijeme za naš promet duge plovidbe služimo Trstom i Rijekom. (Ili je zar to bila svrha gornjim pisanjima tih "pomoraca" iz Trsta u "Trg. Gl."?)

Do sada se uopće nije htjelo pisati o projektu izgradnje luke u Zablačama, i to sa taktičkih razloga, e da se ne pomete ostvarenje istoga. Inače možemo osigurati g. pisca, da kad ne bi smo bili provocirani njegovim člankom, bilo bi se i započelo sa gradnjom, a da ne bi smo bili napisali slova ob cvome predmetu.

Ne ćemo, a niti možemo da se upuštamo u detalje projekta, koji smo imali priliku da na licu mjesta vidimo, ali možemo uvjeriti g. pisca, da izgradnja velike uvozne i izvozne luke u Zablačama pred šibenskim kanalom ili 3¹/₂ km. daleko od Šibenika ne samo da odgovara potpuno svim njegovim uvjetima, koje je postavio za izgradnju prave luke, već i svim onima, koje smo mi nadodali.

Želi li g. pisac da nas pobije u našim navodima, neka nam on izvoli naznačiti drugi položaj uzduž naše obale, koji bi: a) bio bliži od Zablača postojećoj Steinbeissovoj uskotračnoj željezničkoj pruzi, dovršavajućoj se normalnoj licijoj, te osiguranoj već uskoj, sve preko Knina u tako pogodnom spadu kao što je Knin—Šibenik—Zablače preko Perkovića, odnosno u dogleđno vrijeme iz Driša preko Konjevratu;

b) koji bi bio direktno pristupačan sa strane mora od jadranske rote duge plovitbe, toli za parobrode velike tonaze za i iz sjevernih luka Jadrana, kao što je Zablače, od smjera Mulo-Lucijeta do iza Zlarina u Dvinku, gdje parobrod od jednog kraja ulazi iza Zlarina pristaje u smjeru dolaska bez ikakve druge manevre, te drugim koncem izlazi, opet se nalazeći u rotu duge plovitbe. (I g. piscu će biti jasna važnost toga osobito za djelomične terete, dolazeće iz dalekog Istoka ili Amerike, a upućene u Jugoslaviju). Toliko za parobrode, dok za jedrenjače takav jedan položaj neka nađe bolji od Zablača, gdje bi usprkos bilo kojeg nevremena sa jedne ili

sa druge strane otoka Zlarina i okolnih školja jedrenjak mogao od "poda" da zade od velikoga mora i pristupi obali k tako zgodnom sidrištu;

c) koji bi bio sigurniji zaklon s nautičkog gledišta negoli je prostor između Zlarina i Zablača, kako može vidjeti iz pomorskih karata, ne samo što se vjetrova i struja tiče, nego i shodnosti dna za dohvata sidra (sidrište). I takav položaj nazivlje gosp. pisac otvorenim morem.

d) koji bi imao povoljniji uslov za razvitak grada negoli u kamenitoj ravlini zablača, 80%, neobrađenoj, 4¹/₂ km. dugoj, a 3 km. širokoj, gdje je tlo najpodesnije za utemeljivanje, jer na kamenu, a kolosalne mase poljskih zidova davaju dostatan materijal za nasip ravne obale uz tu divnu ravnicu, a bez da se epali jedna mina i na kojem se fondu može razviti grad i uzorno razvještenje željezničkih pruga po najmodernijim principima;

e) koji bi položaj imao tako zdrave pitke vode i cijene i obijate električne enerzije kao što sa produženjem cijevi odnosno žicovoda iz današnjeg Šibenika, 3¹/₂ km. do Zablača, a iz vodopada Krke;

f) koji bi dozvolio da se sa jedino izgradnjom ravne obale bez ikakvih mula ili diga, jer apsolutno nepotrebitih, kao što su se stručnjaci uvjerali za vrijeme najvećih ovogodišnjih južina, dobije 4¹/₂ km. razvite prvorazredne obale za pristajanje parobroda velike tonaze gazečić do 8¹/₂ metara, pri oseci, kao što se dobiva u Zablaču jednostavnim nasipom i betonskom pločom na stupovima.

U kratko reasumirajući neka nas g. pisac izvoli kao stručnjak uputiti, gdje bi se našao položaj, da bi za samih cirka deset milijuna dinara za prvu potrebu našeg izvoza dobilo momentano 1000 metara obale kao ad f), za izlaz triju najvažnijih željezničkih pruga, a koji bi odgovarao gornjim uvjetima, jer to jedino možemo mi prosuditi, koji smo rođeni na ovim žalima, boje negoli ikakav specijalni stručnjak.

Jedino ovako će biti zapriječeni kojekakvi avanturistički projekti, u zaslugu kojih smo ismijehivani u svijetu.

Za danas dosta.

Pomorac-stručnjak.

Političke vijesti.

Hrvati se službeno ne priznavaju. "Hrvat" donosi: "Beogradska vlada objavljuje službenu statistiku, po kojoj imade SHS svega 12,030,000 stanovnika, od čega govori 8,636,931 srpskim materinskim jezikom, a slovenački: 1,023,568, a ostatak rumunjski, njemački, talijanski i arnautski. Po vjeri imade Srba pravoslavni 5,529,261, Srba katolika 4,473,877, a ostatak su grkokatolici, evangelici, izraeliti i bezvjerci. I tako je Hrvata u službenoj statistici nestalo.

Saziv Zakonodavnog Odbora. Za 15. ov. mj. sazvana je sjednica Zakonodavnog Odbora Narodne Skupštine, da uzme u pretres važne za konske prijedloge, o kojima će se raspravljati u budućem zasjedanju Narodne Skupštine. Predsjednik Trifunović brzojavno je pozvao sve članove, da se tog dana nađu u Beogradu. Narodna pak Skupština imala bi se sastati koncem ovoga ili početkom drugoga mjeseca.

Rascjep među Hrvatima u Istri? S datumom od 31. kolovoza izišao je u Trstu list "Stara Naša Slova", što su ga počeli izdavati trščanski liberalci proti "Pučkom Prijatelju". Već dugo alarmiraju liberalci našu javnost vijestima o rascjepu među

* Ovak članak prenosimo iz splitskog "Jadranskog Lloyd" br. 13. Dobro je istaknuti, da ovog broja, kako je izišao, nije bilo moguće naći ni u splitskim kavanama, ni po trafikama, a ni na uredištvu. Op. ur.

istarskim Hrvatima nastojeći da krivnju za to svalje na Goricanina Šteka. Njihov najnoviji korak jasan je dokaz, gdje je krivac. Međutim mi se nadamo, da stvar još nije gotova i da će istarsko pučanstvo znati da sačuva kompaktnost svojih redova, pa makar moralo i eliminirati pokretače novoga lista iz javnog života.

Naređenje ministra unutrašnjih djela i ministra pravde u pitanju agrara za Dalmaciju. Ministar unutrašnjih djela i ministar pravde donijeli su rješenje u pitanju asistencije policijskih vlasti radi izvršenja sudskih presuda u agrarnim sporovima. U svakom slučaju, u kom bi se išlo za tim, da se na kakav bilo način ometa rad suca i sprečava izvršenje njegovih rješenja i naloga, odnosno da se grozi bezbjednost sudskih organa i policije, odnosno da se vrši pritisak na sud i sudske organe, kolovođe, podstrekači i ostali krivci imaće najstrože zakonske posljedice. Prema tome sudska rješenja donesena po propisima zakona u predmetu agrarnih odnosa, moraju se poštovati isto onako, kao i sve ostale sudske odluke. U slučajevima, gdje postoje privatno-pravni odnosi, zemljoradnik je dužan po postojećim zakonima davati i dalje dohodak vlasniku zemljišta sve do predstojećeg uređenja toga pitanja putem zakona o uređenju agrara.

Za Časnike ima novaca, za činovništvo ih nema. Prošlih dana na sjednici Ministarskog Savjeta zaključeno je, da se časnicima već prije nego li se izda zakon u ustroju vojske, povise doplati. Vojni ministar će izraditi odnosni zakonski prijedlog, o komu će se raspravljati na prvog sjednici Narodne Skupštine. O uređenju pak činovničkog pitanja i povišenju njihovih doplataka nije bilo ni govora, jer za njih nema novaca.

'Triumfalni' put Sv. Pribičevića i dra Krstelja.

Fiasko na svot liniji!

Mjesni „Demokrat“ u svom zadnjem broju zna nam pričati o „sjašnjim“ dočecima gg. ministara u Skradinu, Bribiru, Gjevrskama, Benkovcu, a u idućem će broju sigurno izvijestiti o isto tako „sjašnjom“ dočeku dra Krstelja u Tijesnomu i okolnim mjestima. Istini za volju i da naši čitaoci vide, kako su „sjajni“ bili ovi dočeci, donosimo donja dva, i ako kratka, dopisa:

Skradin, 3. rujna.

Ovdje su jučer bili ministri Pribičević i Krstelj na svom agitacionom putovanju za demokratsku stranku, pozvani od ovamošnjih demokrata. Dočekalo ih malo mjesnih demokrata, općina, sud, porezni ured, rišćanski paroh, oko 20 što glavara što poljara, a kasnije se priključilo još koje 50 svijeta sa sela. Grad je bio vrlo mršavo okićen. Demokrati su se znojili cio petak i svu noć na osvit subote, da ovakvo „sjajno“ dočekaju gg. ministre. Seljačkom su svijetu poručivali, da dođu upisivati kukuruz i t. d.

Tijesno, 6. rujna.

Tijesno jučer i danas zbog „službenoga“ putovanja g. ministra dra Krstelja okićeno zastavama. Primaju se audijencije. Ljubaznost, visoka inteligencija odkače iz svake ministrove riječi. Zbilja veliko odikovanje za Tijesno, a još veća blagodati. Obecao je čak, da će se zauzeti, da se propoka most! Pa da nijesmo sretni? Potanje u idućem broju, gdje ćete vidjeti, kako je to sve bilo jedno i mršavo. Sam se privatno izjavio, da

nigdje nije težak tako bezobrazan, kao u Tijesnome.

Nedaleko pak Lišana „najsjajnije“ ih dočekaše. Put, kojim se imao povratiti auto g. Krstelja, nepoznata lica isprepleše žicama, a o žicu objesiše rožine, a poviše tog „slavoluka“ postavili natpis: U slavu dr. Ivana Krstelja!

Ni po drugim mjestima nijesu ništa bolje prošli.

Smrt djeteta - posljedica humanosti opć. upravitelja!

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Tijesno, 30. kolovoza 1922.

Već skoro 15 mjeseci trpi ovamošnji narod na mjestu opć. upravitelja čovjeka, kojemu je lična ambicija jedini pokretač svih njegovih čina i djela. Osim sebe ne vidi i ne počinje nikoga i u cilju, da zadovolji svoju ambiciju, žrtvuje interese općine i naroda, pa makar to narod stajalo i — smrti.

30. ov. mj. umrlo je u Tijesnomu od grlavice dijete Stipe Mić Plučića. Budući da epidemijskog liječnika u Tijesnomu nije bilo, rodbina ovoga 6 puta u 24 sata dolazila je k opć. upravitelju Dušanu Gelpi — moleći ga i preklinjući, da se smiluje i da zamoli kao opć. upravitelj, kojemu je od vlade povjerenja sudbina ovoga naroda, liječnika sađa na ladanju dra Laniara, da pruži pomoć bolesnom djetetu. Valja naglasiti, da je dru Laniaru kao stranom državljaninu, podaniku Čehoslovačke, oduzeto pravo vršenja privatne liječničke prakse, a svim lijekovima zabranjeno na njegov recepti izdavati lijekove. Opć. upravitelj, čovjek humanih i „demokratskih“ načela, stečenih u službi austrijskoga oružnika, 5 puta odbija prišnu rodbinu, jer njemu, Dušanu Gelpi, njegova ambicija ne dozvoljava, da zamoli dra Laniara, da priskoči u pomoć. Ne, dozvoljava, kad se radi o seljačkom životu, ali kad je njemu pred 2 mjeseca zaboljelo suprugu, znao je poći k dru Laniaru i moliti ga za pomoć. Tek šestu put zamoljen sa izjavom, da je dijete počelo hladniti — „smilovao se“ — izdaje dozvolu, ali — prekasno!

Gg. liječnici, može li se spasiti dijete bolesno od grlavice, ako pomoć stigne dan prije? Ali da! Gdje bi onda bila ambicija opć. upravitelja. Njoj treba da žrtvuemo sve, pa i naše živote. Ta što su naši seljački životi prema njegovoj ambiciji? No ovim ne svršava sve. Sprovođi prenosnih bolesti, u koliko se dosad postupalo i u koliko znamo, strogo su zabranjeni, a mrtvaci se nose po noći. Ako nikad, a to se barem po smrti očituje humanost i blagodarnost opć. upravitelja, jer dozvoljava javne sprovode priljepčivih bolesti po bijelom danu!

Znađu li za ovo više vlasti i misle li ubuduće zapriječiti?

Za odgodu polaska u kader rođenih 1898.

Intervencija dra Dulibića.

Prema naređenju Ministra Vojnog i Mornarice svi rekruti, rođeni 1898., moraju se uputiti u kader 15. ov. mj. Kako je, i razumljivo, ova je vijest silno iznenadila i vrlo se neugodno dojmila svih zanimanih, osobito težaka, kojima su u ovo doba godine radi jematve baš najpotrebnije radne sile. Stoga je naš nar. poslanik dr. Ante Dulibić u ime Predsjedništva Pučke Stranke upravo ovaj brojjav:

Ministarstvu Vojnom

Beograd.

Nagli poziv godišta 1898. pred jematvu uznemirio je cijelo pučanstvo, jer ugrožava opstanak velikom broju obitelji i upropažuje gospodarstvo i obrte tim više, što je svojedobno bilo javljeno, da se ovo godišta ne će upopće ni sazvat. Molim, da se hitno odgodi poziv.

Gradske vijesti.

Blagdan Male Gospe. Proslava ovoga blagdana je ove godine bila osobito svečana. Uoči blagdana bile su uvečer priređene lijepe umjetne vatre uz svečano slavljenje zvona varoške župske crkve i gruvanje muzara. Na Poljani je „Šibenska Glazba“ odsvirala više biranih veselih komada. Na sami blagdan iza prve pjevane i više tihih sv. Misa u 10 sati bio je svečani pontifikal presv. biskupa. Popodne je bila upravo veličanstvena procesija, kakve davno ne pamtimo, koja je ove godine po prvi put prošla gradom. Iza procesije je presv. biskup održao vrlo lijepi prigodni govor u dupkom punoj varoškoj župskoj crkvi. Crkvena se svečanost završila svečanim blagoslovom, koji je odslužio presv. biskup. I ovom prigodom se očitalo duboko kršćansko čuvstvo i osvjedočenje naših Šibenčana. Mnogo je svijeta bilo i iz okolice.

Svečanost bl. Nikole Tavelića. Prošle nedjelje svetkovao se u Stolnoj Crkvi i crkvi sv. Frane bl. Nikola Tavelić, mučenik, Šibenčanin. Ujutro je u Stolnoj Bazilici bila svečana sv. Misa uz asistenciju presv. biskupa, a poslije podne poslije toliko godina prekida lijepa procesija.

Lična vijest. Na plasku iz rodnog Preka za Split—Dubrovnik, dubrovački biskup presv. dr. Josip Marčević u utorak i srijedu zadržao se u našem gradu. Bio je gostom presv. biskupa.

Birački spiskovi. Stalni birački spiskovi za izbore u Narodnu Skupštinu i stalni birački spiskovi za općinske izbore nijesu još bili potvrđeni od suda ni izloženi. Čujemo, da se na općini još radi oko tih spiskova. U drugim su općinama birački spiskovi bili davno u redu sastavljeni, potvrđeni od suda i redovito trajno izloženi. Stranke mogu sada u svako doba, da ih pregledaju i traže ispravke. Na našoj općini ne mare mnogo za zakonske propise. Izgubiše čitavo ovo vrijeme u sastavljanju imenica po svom četu, koje je ministarstvo napokon moralo ukinuti. Sad, Jovo, nanovo! Zašto vlast dopušta takve zlorabe? Izbornici su tako prikračeni u pravu uvida i utoka, jer će se birački spiskovi po ovoj općinskoj taktici izložiti u skrajni čas tako, da se ne će ni uz najbolju volju i napor moći tražiti ispravke. Tražimo od državne vlasti, da poradi, da se poštuju bar temeljna ustavna prava državljana.

Tko govori istinu? U zadnjem broju „Demokrata“ stoji, da su između, ostalih „ličnosti“ došle i uprave mjesnog Sokola, da se poklone ministrima Pribičeviću i Krstelju. Ovo tvrdi „Demokrat“, dok starosta mjesnog Sokola veli, da to ne stoji. Tko govori istinu?

Nemili slučaj ubijstva u Zatonu. U četvrtak, 7. ov. mj., došlo do rječkanja između poljara Šime Cvitanca i težaka Mate Martinovića. U toj rječki Cvitan iz puške opalio na Martinovića, ali ga nije pogodio. Kad se Martinović htio obraniti, Cvitan izvadio nož i njim ga preparao. Unesrećeni Martinović bio je odmah prenesen u šibensku bolnicu, gdje je 8. ov. mj. nakon neuspjele operacije preminuo u

dobi od 63 godine. Cvitan je bio napušten i pod oružničkom pratnjom doveden u šibensku tamnicu. Pokojniku želimo vječni pokoj, a ožalošćeniku obitelji i rodbini naše iskreno saučestje.

Otvor osnovnih škola i ženske građanske škole slijedit će 16. ov. mj. sa sv. Misom, na koju su dužni doći svi učenici i učenice. 13., 14. i 15. bit će upisivanje djece u upraviteljstva doučnih škola.

Stanbeni ured i mjesni fašisti.

Kako je poznato, postoji i u našem gradu t. zv. stanbeni ured, koji bi se imao brinuti, da sada, iza kako je naš grad upravo poplavila masa činovnika i privatnika iz neoslobođenih krajeva, ovim ljudima pribavi stan ili bilo kakvo zaklonište. O tome, u koliko i kako ovaj ured funkcionira i zadovoljava svojih svrsi, moglo bi se na duže raspravljati. Za danas donosimo samo jedan karakterističan primjer. Mjesnim fašistima i orjuncima (kako se sami nazivaju) prohtjelo se, da promjene stare prostorije i dobiju nove na što istaknutijem mjestu grada. Za ovo im se prošlih dana pružila prilika. Na obali, u kući g. Bogića, bile su ispražnjene dvije sobe. Netom su doznali za to orjunci, dali su si odmah od stanbenog ureda ishoditi rješenje, kojim oni dobijaju te prostorije. Vlasnik kuće očito nije bio zadovoljan s ovom odlukom. No to nije smelo naše orjunce, jer su oni svijesni, da su prva vlast u državi. Odmah pozvaše policiju u pomoć i silom zauzeše prostorije. Evo ovdje imamo jedan očiti primjer, kako i naš stanbeni ured spada među one institucije, koja dolazi ili mora dolaziti na ruku jugofašistima. Dok kod naših stanbenog ureda leže mozak raznih izbjeglica i siromašnih činovnika iz okupiranih krajeva i čekaju bez nade, da dobiju bilo kakvo zaklonište, jer im stanbeni ured ne može udovoljiti molbi, dotle ovaj isti ured za ovakvu jednu terorističku organizaciju, bez koje bi sigurno mogao biti i naš grad, ne samo da odmah nalazi prostorije, već njima dapače po volji mijenja dosadanje prostorije u ljepše, udobnije. Zapanite ovo vi, bijedni beskućnici!

Predumjovi zemljoposjednicima.

Povjereništvo za agrarnu reformu u Splitu javlja nam: „U budžetu za god. 1922-1923. Ministarstva za agrarnu reformu predviđena je suma od tri miliona (3.000.000) dinara, iz koje bi se imali isplatiti predumjovi na račun privremene rente zemljoposjednicima u Dalmaciji, koji prema § 5. Prethodnih Odredaba od 25. februara 1919. imaju pravo na tu rentu. U smislu naređenja Ministarstva za agrarnu reformu br. 32599 od 18. augusta t. g. pozivlju se svi oni posjednici — privatna i pravna lica — kojima su težaci uskratili dohodak, a imaju pravo na privremenu rentu, da najdalje do 15. oktobra o. g. prijave svoja traženja Glavnom Povjereništvu u Splitu. U prijavi neka se naznače ovi podaci: ime i prezime težaka, oznaku zemlje, vrst i količinu uskraćenog ploda te vrijednost u novcu po tržnim cijenama dotičnog kraja. Tko je u mogućnosti, neka svojoj prijavi priloži prepis zapisnika eventualne procjene. Na svakoj prijavi mora općinski ili župski ured (parohijski zvanje) potvrđiti, da li dotični posjednik žive isključivo o prijavljenim dohocima ili ima još i drugih prihoda. — Direktor Stojanov.“

Ispravi! U zadnjem broju potkrala nam se ova pogriješka: Mjesto *Leše Skelin*, u čitlju *Nevenka Skelin*, moralo je biti *Kreše Skelin*. — U predzadnjem broju mjesto dr. Ivo Berović moralo je biti dr. Ivo Perović darovao Uboškom Dому 100 K, da počasti uspomenu R. Pauri-a.

MODELI - CIPELA

potpuna serija na ljepenki po najmodernijim oblicima kalupa, ili po američkim kopijama sečeno, razašiljem tvornicama cipela i cipelarima. Svestranski krásni oblici. Ogromni izbor novosti za svaku sezonu

Gornje dele cipela

izradujem iz doposlanog materijala najzvršnije, brzo i jeftino. U svako doba najnoviji elegantni oblici kroja. Osobito sposoban u montaži gornjih delova za tvornice cipela.

Maup, popravila i prodaja

cipelarskih šivaćih strojeva. Tražite ponude od

Ralpf F. Richter, Subotica VI.

Davam poduka

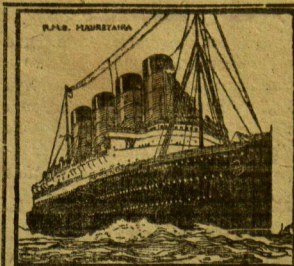
o svima strukama modernog mehaničkog izradivanja cipela i gornjih djelova. Tražite prošpekte!

Novost za svaku katoličku kuću
po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“, najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
JUGOSLAVENSKA BANKA D. D. ZAGREB

Otprema putnika iz Cherbourga ili Hamburga najbržim ladjama na svijetu za 5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti na našu agenciju u Šibeniku:
Zastupnik g. Josip Jadronja ili Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.
Naslov za brzojave: Cunard Zagreb.

BROGARITJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. Iličničkom proplog Primaju se popravci.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Najveći komfort na parobrodima američke vlade

Svi putnici nailaze na parobrodima United States Lines svaki komfort i najpažljiviju podvorbu.

Kabine svih razreda prostrane, čiste, dobro zračive su te udobno i ukusno uređjene.

Izvršna i promjenama bogata kuhinja.

Uljudni časnici i momčad posvećuju se osobito onima koji prvi puta putuju u Ameriku. Brodovi United States Lines plove redovito iz Bremena preko Southampton, Cherbourg u New York.

Tražite od niže označene adrese plovidbene listine i brodne planove.

UNITED STATES LINES

BERLIN, W 8
unt. d. Linden 1

ZAGREB
Viator konačište —
Mihanovićeve ulice

te svi znatni putni uredi

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Prodaje se veliki glasovir, te harmonijum američkog sistema sa tri registra.
Propitati se u Upravi lista.

POZOR TRGOVCII!
Starog novinskog papira na prodaju
kod Uprave našega lista (u prostorijama „Hrv. Čitaonice“).

Hrvatska katolička štampa:
„Narodna Politika“, dnevnik u Zagrebu.
„Hrvatska Obrana“, tjednik u Osijeku.
„Seljačke Novine“, seljački tjednik u Zagrebu.
„Jadran“, dva put tjedno u Splitu.
„Narodna Straža“, tjednik u Šibeniku.
„Narodna Sloboda“, tjednik u Mostaru.
„Narodna Svijest“, tjednik u Dubrovniku.
„Đakovačke Pučke Novine“, tjednik u Đakovu.
„Radničko Pravo“, tjednik u Sarajevu.
„Hrvatske Pučke Novine“, tjednik u Sarajevu.
„Težačke Novine“, tjed. u Splitu.
„Hrvatska Prosvjeta“ u Zagrebu.
„Nedjelja“, tjednik u Sarajevu.
„Krijes“, u Zagrebu.
„Luč“, u Zagrebu.
Katolici! Čitajte i širite katoličku štampu!

Zadružna gospodarska banka d. d.
Vlastita zgrada Glavna ulica 108. Podružnica Šibenik Brz. naslov Gospobanka Telefon br. 16 - Noćni 67.
Centrala Ljubljana.
Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split. Ispostava: Bled. Afilijacije: Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.
Dionička glavnica i pričuva sa afilijacijama preko K. 60.000.000.
Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.
Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje najpovoljnije.
Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.